

Process för övergripande sjukhusstruktur

Digitalisering

Ett av flera perspektiv i arbetet

- Hallands utveckling
- Nära vård
- Beredskap och civilt försvar
- **Digitalisering**
- Infrastruktur
- Kompetensförsörjning
- Specialisering i hälso- och sjukvården
- Fastigheter, lokaler och verksamhet
- Ekonomiska förutsättningar

Innehållsförteckning

Digitalisering	1
Digitaliseringens roll i hälso- och sjukvården	1
De stora dragen i utvecklingen inom området	2
Nationell/internationell utveckling som påverkar	3
Utmaningar	3
Hållbarhet	4
Möjligheterna	4

Digitalisering

Digitaliseringens roll i hälso- och sjukvården

Den digitala utvecklingen i samhället påverkar alla individer, organisationer och samhällsstrukturer och har under de senaste decennierna sköljt över oss i våg efter våg. När vi börjar känna oss något så när bekväma, anpassat oss och fått båten på rätt köl finns redan nästa stora våg i horisonten. I skrivande stund har vågen som i allmänna ordalag benämns AI – artificiell intelligens – träffat samhället på bred front och, som varje större våg inom området, öppnat upp såväl enorma möjligheter som nya hot och risker. Att anpassa oss efter de nya förutsättningarna, dra nytta av möjligheterna och mildra hot och risker i denna accelererande teknologiutveckling vi kallar digitalisering är numera en vital förmåga för varje organisation i framkant, och förstås även för hälso- och sjukvården i Region Halland.

Går det att försöka förutse hur den digitala vardagen i hälso- och sjukvården kommer se ut om 10 år? Om vi tittar i backspeglarna tio år tillbaka så var exempelvis AI fortfarande en fråga främst för forsknings- och utbildningsinstitutioner. Idag är AI vardag inom många områden, så om vi använder det som referens är digitalisering ett område som förändras väldigt fort. Men alla digitaliseringens delar utvecklas inte i samma tempo. För tio år sedan hette huvudjournalssystemet i Region Halland VAS, och det gör det fortfarande, även om skiftet till ersättaren Cosmic går för högtryck och tar en stor del av vår utvecklingskraft i anspråk. En ersättare som sannolikt har sin plats minst lika länge. Således kan vi räkna med att det på ett antal års sikt kommer vara mycket som är sig likt i hur hälso- och sjukvård bedrivs, men på ett flertal områden väsentligt annorlunda, utan att kunna precisera vad och hur i annat än mer eller mindre kvalificerade gissningar. Mer om det under senare rubriker.

Oavsett takten åligger det oss som organisation att applicera möjligheterna på de utmaningar vi har. Brist på kompetensförsörjning breder ut sig till allt fler yrkeskategorier och branscher. Det står klart att vårdbehoven framåt inte kommer inte att lösas genom att bara kontinuerligt öka antalet vårdplatser, eftersom varken resurser eller bemanning kommer att finnas i tillräcklig utsträckning. Med den vetskapen blir digitaliseringen ett medel som kan adressera mål och utmaningar utifrån de förutsättningar som faktiskt råder. Det är inte lösningen med stort L, men rätt använd kan den underlätta kompetensförsörjningsutmaningarna, bidra till ett ökat värde av varje skattekrona genom bättre resursutnyttjande, bidra till ett mer hållbart samhälle och en bättre tillgänglighet till hälso- och sjukvård som möter hallänningens digitala vardag och moderna levnadssätt.

I andra vågskålen ligger hoten och riskerna. Varje teknologisprång introducerar nya sofistikerade metoder att använda för dem som av olika anledningar inte vill oss väl. I en osäker – och allt mer digitaliserad – omvärld blir förmågan att kunna hantera cyberattacker och upprätthålla en så stabil och säker drift som möjligt en

överlevnadsförmåga. Det handlar om att skydda sig skickligt, men även om att klara av att bedriva verksamhet när skyddet ändå inte räcker till.

De stora dragen i utvecklingen inom området

Av de trender som just nu pågår eller är i antågande är det några som är mer aktuella för Region Hallands del. En del är tvingande i form av olika EU-direktiv, men likväl i linje med våra mål. Ett par handlar om att säkerställa motståndskraft mot de hot som utpekats kring det säkerhetspolitiska läget, medan EHDS-direktivet (European Health Data Space) som kort beskrivet adresserar möjligheterna att tillgängliggöra hälsodata inom och mellan länder, kan komma att bidra till vårt arbete med informationsdriven vård.

Andra trender ligger också väl i linje med den riktning som Region Halland slagit in på. Ett exempel på detta är så kallad generativ AI, att med AI-teknik automatiskt generera text, bild och ljud, som faller väl in i informationsdriven vård som regionen under lång tid arbetat med. Ett annat exempel är olika former av plattformsteknik som genom att leda till högre grad av automation och självbetjäning för vår IT-infrastruktur förväntas bidra till en säkrare och stabilare drift.

Inom medicinsk teknik kan vi räkna med att morgondagens medicintekniska utrustning kommer vara mer tätt integrerad med såväl varandra som med våra olika IT-stöd. Inbyggt AI-stöd i utrustningen kommer att förstärka våra medarbetare i sin vardag. En ytterligare aspekt är att vi kommer att se fler och mer avancerad medicinteknisk utrustning i hemmen. Hur denna utrustning ska hanteras ställer krav på ökad kompetens i hemsjukvården, krav på tätare samarbete med kommunerna och krav på tillförlitligheten på teknik och uppkoppling även i hemmen.

Att allt är uppkopplat börjar nämligen bli en självklarhet i samhället. För att säkra att vi kan ta vara på de möjligheter som digitaliseringen för med sig kommer det krävas att vi fortsätter bygga ut vår infrastruktur i form av säkra - trådade såväl som trådlösa - nätverk på alla ställen där vårdverksamhet bedrivs. Ju mer avancerad hälso- och sjukvårdsverksamhet, desto mer och hårdare krav på digital infrastruktur.

Vissa trender, som virtuella världar, kan komma att bli aktuella i större utsträckning för vissa delar av våra verksamheter, och kanske främst inom kultur och skola samt besöksnäring och kollektivtrafik. Denna trend kommer troligtvis inte ha särskilt stor bäring på hälso- och sjukvården under de närmaste åren. På längre sikt kan den dock tänkas bli aktuell även för detta område, till exempel genom möjligheter till nya besöksformer.

Nationell/internationell utveckling som påverkar

Det säkerhetspolitiska läget i världen bidrar till att globaliseringen som trend är på väg neråt till förmån för mer fokus på vad som händer i vår närmaste omvärld. Tyngden de närmaste åren kommer att ligga på vad som påverkar oss i vår region (här i kontexten Norden/EU/EES, inte region i form av Region Halland). Exempel på detta är att det kommer förordningar på EU-nivå som berör oss i högre takt än tidigare.

Relaterat till det säkerhetspolitiska allmänna läget så innebär den ökade digitaliseringen att området är lika närvarande som till exempel el- och vattenförsörjning när det gäller att rusta för en robust hälso- och sjukvård och i synnerhet sjukhusområden, som omnämns i underlaget för beredskap och civilt försvar.

En annan aspekt som är viktig att ha med sig under de kommande åren är en ökande trend av statligt intresse och styrning av hälso- och sjukvården. Inom digitalisering anas det genom en förskjutning från SKR och dess bolag Inera till Myndigheten för digital samverkan (DIGG) och E-hälsomyndigheten gällande nationella initiativ kring IT och digitalisering. Exempel på detta är att E-hälsomyndigheten nyligen tilldelats sju nya regeringsuppdrag. Tre uppdrag handlar om att den digitala infrastrukturen för hälso- och sjukvården ska bli mer enhetlig, medan de övriga fyra uppdragen ska möjliggöra en nationell vårdförmedling för att minska väntetider och vårdköer.¹

Utmaningar

Även om IT och digitalisering kan vara en del av lösningen för de utmaningar som Region Halland står inför så finns det en hel del utmaningar på området. Utöver robustheten enligt ovan stycke, kommer en av de största utmaningarna att vara kompetensförsörjningen just inom IT- och digitaliseringsområdet. Införandet av nya digitala verktyg, som kommer att bygga på nya tekniker, för att stödja våra verksamheter kommer att kräva nya kompetenser inom IT och digitalisering. Denna kompetens återfinns ofta i närheten av högskolor och universitet. Ett gott samarbete och en närhet till dessa institutioner kommer att vara av hög vikt för att säkra den framtida kompetensförsörjningen inom IT och digitalisering. Det finns också en stark trend hos professionella inom området att i allt högre grad vilja arbeta platsoberoende, och för att i framtiden kunna locka till oss rätt kompetens inom IT och digitalisering behöver vi sannolikt kunna tillgodose detta i större utsträckning.

En annan utmaning kommer att vara tillgången på energi. Beräkningsintensiva digitala lösningar, till exempel en del AI-lösningar, som vi ämnar nyttja i högre utsträckning kräver dels tillgång till en säker och stabil energitillförsel, dels tillgång

¹ <https://www.ehalsomyndigheten.se/nyheter/2023/nya-uppdrag-ska-driva-pa-digitaliseringen-och-minska-vardkoer/>

till mer energi. Därför behöver både energitillförseln och energitillgången säkras där hälso- och sjukvård, och i synnerhet avancerad sådan, bedrivs.

En tredje utmaning kommer att vara att säkra tillgången till data. Som tidigare nämnts så kommer digitala lösningar att bli än mer tätt integrerade med våra verksamheter framöver. En förutsättning för att detta ska fungera väl i praktiken är en nära och omedelbar tillgång till data. Tillgången till större datamängder än vad vi själva har i Halland är en förutsättning för att kunna utveckla bättre algoritmer inom AI. Bägge dessa perspektiv behöver därför beaktas för att säkra dels utveckling av framtida digitala lösningar, dels att vi kan använda framtagna digitala lösningar i våra verksamheter.

Hållbarhet

AI och andra teknologier såsom blockkedjeteknik, en teknik som rätt använd skapar möjligheter för säker och tillförlitlig informationsdelning i realtid, är beräkningsintensiva och kräver mycket energi, vilket kommer leda till en högre energiförbrukning. Då AI och andra beräkningsintensiva lösningar framöver kommer att vara tätt integrerade med våra verksamhetsprocesser ställer de i sin tur krav på att ha en tillförlitlig energiförsörjning dygnet runt där avancerad sjukvård bedrivs.

För en god hållbarhet, och även robusthet och återhämtningsförmåga, behöver möjligheterna med ett ökat nyttjande av molnet tillvaratas, även för hälsodata. Detta möjliggör att förlägga beräkningsintensiva (och därmed energikrävande) digitala lösningar närmare där energin skapas. Molnet är dock inte enda lösningen. Mångfald, i form av var och hur vi har möjlighet att placera digitala lösningar, är en förutsättning för vår digitala infrastrukturens robusthet och återhämtningsförmåga eftersom det innebär en spridning av riskerna och större möjlighet att bedriva verksamhet vid en större störning.

Möjligheterna

Många av möjligheterna de närmaste åren finns inramade i mål och utvecklingsområden i Region Hallands Mål & Budget 2024. Det finns goda möjligheter att med digitala verktyg både skapa värde för hallänningen och frigöra viktig tid i vårdkedjan. Inom Region Halland pågår forskning och satsningar som bryter ny mark inom informationsdriven vård. Dessa har redan gett resultat och används inom olika områden för en mer träffsäker vård, som snabbare kan fånga upp behov. Här har Region Halland en unik ställning och en viktig uppgift i att fortsätta utveckla och våga gå före. Den kunskap som finns i organisationen och de metoder som tas fram, i samverkan med akademi och näringsliv, är viktiga bidrag till de gemensamma utmaningar en hel vårdsektor står inför. Nyttjande av AI är en naturlig del inom detta arbete som omvandlar data i tur och ordning till information, insikter och förändrade beteenden och arbetsätt och möjligheterna kommer sannolikt att öka i takt med att mognad, teknik, lagstiftning och etik utvecklas inom

området. Där avancerad hälso- och sjukvård bedrivs kommer i princip allt att vara uppkopplat, vilket till exempel skapar möjligheter att styra och automatisera logistiska flöden på nya sätt.

Likaså fortsätter utvecklingen av digitala besöksformer och andra invånartjänster att vara en bärande del av arbetet med Nära Vård (se separat underlag) med exempelvis fortsatt utveckling av digitala distansverktyg som chatt och video, förberedelser inför besök, egen uppföljning som ger en större delaktighet för hallänningen och gör det möjligt att få en större del av vården närmare sig själv, i sin normala livssituation – utan resor.

Sammanfattningsvis finns det alltså goda möjligheter att tillvarata med digitaliseringens hjälp som – väl sammanflätat med vårdens utvecklingsarbete i stort - är *ett* av bidragen för att möta de stora utmaningar vi har framför oss med en sinande kompetensförsörjning i vården, en åldrande befolkning och ett mer hållbart samhälle. Möjligheterna finns att skörda och kommer att vara värdefulla oavsett hur sjukvårdsstrukturen utformas. Det går att argumentera för att det innebär mer och dyrare investeringar i IT-infrastruktur ju fler utbudspunkter för avancerad sjukvård som finns, likväl som att fler utbudspunkter ger lite bättre förutsättningar att hantera större störningar.

